

Obsah

PŘEDMLUVA	9
OBECNÁ ANATOMIE, ANATOMIA GENERALIS (Miloš Grim)	11
■ Předmět anatomie člověka	11
■ Historie studia anatomie člověka	11
■ Anatomické názvosloví	12
Roviny těla, <i>plana</i>	13
Směr a poloha, <i>directio et positio</i>	13
Směry pohybu na trupu a končetinách	13
Orientační čáry na povrchu těla, <i>lineae</i>	13
Části těla, <i>partes corporis humani</i>	14
■ Růst, výška, hmotnost a povrch těla	14
■ Norma, variabilita, anomálie, vývojové a vrozené vady	15
■ Konstituční typy, pohlavní dimorfismus	15
■ Buňka	16
Diferenciace a proliferace buněk	16
Kmenové buňky, typy a potenciál	17
Migrace buněk	17
Odumírání buněk	17
■ Tkáně	17
■ Orgány, orgánové systémy	18
Literatura	18
1. KOSTERNÍ SYSTÉM A JEHO SPOJE, SYSTEMA SKELETALE, JUNCTURAE (Ondřej Naňka, Pavel Fiala, Miloš Grim, Rastislav Druga)	19
1.1. Přehled tkání kosterního systému	19
■ Vazivo	19
■ Chrupavka, <i>cartilago</i>	19
■ Kost, <i>os</i>	20
Typy kostní tkáně	21
Funkce kostí	23
1.1.1. Kost jako orgán	23
■ Typy kostí a jejich tvar	23
Povrchové útvary na kostech	24
■ Periost a endost	24
■ Kostní dřevina, <i>medulla ossium</i>	25
■ Cévy a nervy kostí	25
Cévy dlouhých kostí	25
Cévy krátkých a plochých kostí	26
1.1.2. Vývoj, osifikace, růst a remodelace kostí	26
■ Osifikace desmogenní	26
■ Osifikace chondrogenní	26
■ Osifikace a růst dlouhých kostí	27
■ Růstová chrupavka	28
■ Osifikace a růst krátkých kostí	29
■ Remodelace a přestavba kostí	30
■ Faktory regulace růstu a přestavby kostí	30
1.2. Spojení kostí, <i>juncturae</i>, <i>systema articulare</i>	30
1.2.1. Vazivové spojení, <i>junctura fibrosa</i>, <i>syndesmosis</i>	31
1.2.2. Chrupavčité spojení, <i>junctura cartilaginea</i>, <i>synchondrosis</i>	31
1.2.3. Kostěné spojení, <i>junctura ossea</i>, <i>synostosis</i>	31
1.2.4. Kloub, <i>articulatio synovialis</i>	31
■ Stavba kloubu	31
Kloubní chrupavka, <i>cartilago articularis</i>	31
Kloubní pouzdro, <i>capsula articularis</i>	32
Kloubní dutina, <i>cavitas articularis</i>	32
■ Stavební součásti kloubů	32
■ Cévní zásobení a inervace kloubů	33
Cévní zásobení	33
Inervace	33
■ Pohyby v kloubech	33
■ Rozdělení kloubů	33
Klouby jednoosé	33
Klouby dvojosé	34
Klouby tříosé (mnohoosé)	34
Dělení podle počtu artikulujících kostí v kloubu	34
■ Vývoj kloubů	34
1.3. Osový skelet, <i>skeleton axiale</i>	35
1.3.1. Páteř, obratle, <i>columna vertebralis</i>, <i>vertebrae</i>	35
■ Obratel, <i>vertebra</i>	35
■ Tělo obratle, <i>corpus vertebrae</i>	35
■ Oblouk obratle, <i>arcus vertebrae</i>	36
Obratlové výběžky	36
■ Obratle krční, <i>vertebrae cervicales</i>	36
■ Obratle hrudní, <i>vertebrae thoracicae</i>	37
■ Obratle bederní, <i>vertebrae lumbales</i>	37
■ Kost křížová a kost kostrční, <i>os sacrum</i> <i>et os coccygis</i>	37
■ Vývoj, osifikace, homologické znaky a variace obratlů	39

- 1.3.2. Spojení na páteři, *juncturae columnae vertebralis* 40
- Meziobratlové ploténky, *disci intervertebrales* 40
  - Inervace meziobratlových plotének 41
  - Meziobratlové klouby, *articulationes intervertebrales (zygapophysiales)* 41
  - Kraniovertebrální spojení, *articulatio atlantooccipitalis et articulatio atlantoaxialis* 42
  - Vazy páteře, *syndesmoses columnae vertebralis* 43
  - Inervace páteře 43
  - Pohyblivost páteře 43
  - Zakřivení páteře 44
  - Vývoj zakřivení páteře 44
  - Odchylné tvary páteře 45
- 1.3.3. Kostra hrudníku, *skeleton thoracis* 45
- Žebra, *costae* 45
  - Osifikace žeber 46
  - Variace žeber 46
  - Kost hrudní, *sternum* 47
- 1.3.4. Spojení na hrudníku, *juncturae thoracis* 47
- Kostovertebrální klouby, *articulationes costovertebrales* 48
  - Sternokostální klouby, *articulationes sternocostales* 49
  - Kostochondrální a interchondrální klouby, *articulationes costochondrales et interchondrales* 49
  - Pohyby žeber 50
  - Hrudník jako celek 50
- 1.4. Lebka, kosti lebky, *cranium, ossa cranii* 50
- Vývoj lebky 50
- 1.4.1. Kosti mozkové části lebky, *ossa neurocranii* 54
- Kost týlní, *os occipitale* 54
  - Kost klínová, *os sphenoidale* 54
  - Kost čichová, *os ethmoidale* 56
  - Kost radličná, *vomer* 56
  - Kost čelní, *os frontale* 56
  - Kost spánková, *os temporale* 57
  - Kost temenní, *os parietale* 61
  - Kost nosní, *os nasale* 61
  - Kost slzní, *os lacrimale* 61
  - Dolní skořepa nosní, *concha nasalis inferior* 61
- 1.4.2. Kosti obličejové části lebky, *ossa viscerocranii* 61
- Horní čelist, *maxilla* 61
  - Kost patrová, *os palatinum* 63
  - Kost lící, *os zygomaticum* 63
  - Dolní čelist, *mandibula* 63
  - Jazyk, *os hyoideum* 65
  - Kůstky sluchové, *ossicula auditus* 65
- 1.4.3. Prostory lebky a jejich členění 65
- Klenba lební, *calvaria (calva)* 65
  - *Basis cranii interna* 65
  - *Basis cranii externa* 66
  - Tvrdé patro, *palatum osseum* 67
  - Očnice, *orbita* 68
  - Kostěná dutina nosní, *cavitas nasi ossea* 68
  - Vedlejší dutiny nosní, *sinus paranasales* 71
  - *Fossa temporalis, fossa infratemporalis, fossa pterygopalatina* 71
- 1.4.4. Spojení na lebce a růst lebky 72
- Kloub čelistní, *articulatio temporomandibularis* 72
- 1.4.5. Tvar lebky, pohlavní rozdíly na lebce 74
- Tvar lebky 74
  - Pohlavní rozdíly na lebce 74
- 1.4.6. Lebka novorozence 74
- 1.5. Kosti končetin a jejich spoje, *ossa et juncturae membrorum* 75
- Vývoj končetin 75
  - Morfogeneze svalů v končetinách 76
  - Vývoj inervace končetin a cév končetin 76
  - Vrozené vady končetin 76
  - Literatura 76
- 1.5.1. Kostra a spoje pletence horní končetiny, *skeleton et juncturae cinguli membri superioris* 77
- Kost klíční, *clavicula* 77
  - Lopatka, *scapula* 77
  - *Articulatio sternoclavicularis* 78
  - *Articulatio acromioclavicularis* 79
- 1.5.2. Kostra a spoje volné horní končetiny, *skeleton et juncturae membri superioris liberi* 79
- Kost pažní, *humerus* 79
  - Kloub ramenní, *articulatio humeri* 79
  - Kosti předloktí, *ossa antebrachii* 82
  - Kost loketní, *ulna* 82
  - Kost vřetenní, *radius* 83
  - Kloub loketní, *articulatio cubiti* 84
  - *Articulatio radioulnaris distalis* 86
  - Vazivové spojení kostí předloktí, *membrana interossea antebrachii* 86
  - Kosti ruky, *ossa manus* 86
  - Kosti zápěstní, *ossa carpi* 86
  - Kosti záprstní, *ossa metacarpi* 88
  - Kosti prstů ruky, *ossa digitorum* 88
  - Klouby ruky, *articulationes manus* 88
  - Osifikace kostí volné horní končetiny 90
- 1.5.3. Kostra a spoje pánevního pletence, *skeleton et juncturae cinguli pelvici* 90
- Kost pánevní, *os coxae* 91
  - Kost kyčelní, *os ilium* 91
  - Kost sedací, *os ischii* 91
  - Kost stydká, *os pubis* 91
  - Osifikace kosti pánevní 92
  - Spojení na pánvi 92
  - Spona stydká, *symphysis pubica* 92
  - Kloub křížokyčelní, *articulatio sacroiliaca* 92
  - Ligamenta pánve 93
  - Pánev jako celek 93
  - Pohlavní rozdíly na pánvi 93
  - Roviny, rozměry a sklon pánevní 94
- 1.5.4. Kostra a spoje volné dolní končetiny, *skeleton et juncturae membri inferioris liberi* 95
- Kost stehenní, *femur* 95

■ Kloub kyčelní, <i>articulatio coxae</i>	95
Vrozené a získané vady v oblasti kyčelního kloubu	95
■ Číška, <i>patella</i>	98
■ Kostí bérce, <i>ossa cruris</i>	98
Kost holenní, <i>tibia</i>	98
Kost lýtková, <i>fibula</i>	100
■ Kloub kolenní, <i>articulatio genus</i>	100
Zesilující vazy	102
Pohyby v kloubu kolenním	103
■ Spojení kostí bérce	103
■ Kostí nohy, <i>ossa pedis</i>	103
Kostí nártní, <i>ossa metatarsi</i>	105
Kostí prstů, <i>ossa digitorum</i>	105
■ Klouby nohy, <i>articulationes pedis</i>	105
Horní kloub zánártní (kloub hlezenní), <i>articulatio talocruralis</i>	105
Dolní kloub zánártní, <i>articulatio subtalaris</i> , <i>articulatio talocalcaneonavicularis</i>	106
<i>Articulatio tarsi transversa</i>	109
Skloubení <i>ossa cuneiformia</i>	111
<i>Articulationes tarsometatarsales seu articulatio Lisfranci</i>	111
<i>Articulationes metatarsophalangeae</i>	111
<i>Articulationes interphalangeae pedis</i>	111
■ Noha jako funkční celek	111
Příčné členění	111
Podélné členění	111
■ Nožní klenba podélná a příčná	111
Podpora nožní klenby	112
■ Osifikace kostí volné dolní končetiny	113
Literatura	114
2. SVALOVÝ SYSTÉM, SYSTEMA MUSCULARE (Miloš Grim, Libor Páček)	115
2.1. Obecná myologie a vývoj svalu	115
■ Stavba a funkce kosterního svalu	115
Tvar a název svalu	115
Uspořádání svalových vláken	116
Myofibrily	116
Funkce svalu	116
■ Myogeneze – diferenciací svalových vláken, satelitní buňky	117
Satelitní buňky a růst svalu	118
Satelitní buňky a regenerace svalu	119
■ Morfogeneze svalu	119
■ Inervace svalu	120
Svalové skupiny podle původu a zdroje inervace	120
Motorická inervace svalu	120
Proprioceptivní (senzitivní) inervace svalu	120
■ Typy svalových vláken	122
■ Pomocné svalové útvary	122
Synoviální včky, <i>bursae synoviales</i>	123
Literatura	123
2.2. Svaly zádové, <i>musculi dorsi</i>	124
2.2.1. Svaly heterochtonní	124
■ Svaly spinohumerální	124
■ Svaly spinokostální	124
2.2.2. Svaly autochtonní, <i>musculi dorsi proprii</i>	124
■ Spinotransversální systém	124
■ Spinospinální systém	126
■ Sakrospinální systém (<i>m. erector spinae</i>)	126
■ Transversospinální systém	127
■ Hluboké šíjové (subokcipitální) svaly, <i>musculi nuchae profundi</i>	127
2.2.3. Fascie zádové, <i>fasciae dorsi</i>	128
2.3. Svaly hrudníku, <i>musculi thoracis</i>	130
■ Svaly thorakohumerální	130
■ Vlastní svaly hrudníku	130
■ Bránice, <i>diaphragma</i>	131
■ Fascie hrudníku, <i>fasciae thoracis</i>	133
2.4. Svaly břicha, <i>musculi abdominis</i>	134
■ Skupiny svalů břicha	134
■ Vagina <i>musculi recti abdominis</i>	134
■ Fascie břicha, <i>fasciae abdominis</i>	135
■ Oslabená místa stěny břišní	137
Tříselný kanál, <i>canalis inguinalis</i>	137
Pupek, <i>umbilicus</i>	139
<i>Trigonum lumbale, spatium tendineum lumbale</i>	140
2.5. Svaly dna pánevního a hráze	140
■ Dno pánevní, <i>diaphragma pelvis</i>	140
■ Svaly hráze, <i>musculi perinei</i>	141
■ Fascie pánve, <i>fasciae pelvis</i>	142
2.6. Svaly hlavy, <i>musculi capitis</i>	142
■ Svaly žvýkáci, <i>musculi masticatorii</i>	142
■ Svaly mimické, <i>musculi faciei</i>	143
Svaly šterbiny oční	143
Svaly šterbiny ústní	145
Sval na nose	145
Svaly ušního boltce	145
Svaly na klenbě lebni, <i>musculi epicranii</i>	145
■ Fascie hlavy, <i>fasciae capitis</i>	145
2.7. Svaly krku, <i>musculi colli</i>	146
■ Povrchové svaly krku	146
■ Svaly suprahyooidní a infrahyoidní	146
■ <i>Musculi scaleni</i> a hluboké svaly krku	146
■ Topografické krajiny na krku	146
■ Fascie krku, <i>fasciae cervicales</i>	150
2.8. Svaly horní končetiny, <i>musculi membri superioris</i>	150
■ Svaly ramenní, <i>musculi humeri</i>	151
■ Svaly paže, <i>musculi brachii</i>	151
Přední skupina	151
Zadní skupina	152
■ <i>Fossa axillaris</i>	154
■ Svaly předloktí, <i>musculi antebrachii</i>	155
Přední skupina	155
Laterální skupina	157
Dorsální skupina	160
■ Svaly ruky, <i>musculi manus</i>	160
Svaly thenaru	160
Svaly hypothenaru	160
Prostřední skupina	160
■ Vazivové a synoviální pochvy šlach v zápěstí a na ruce	162
Vazivové a synoviální pochvy šlach flexorů	162
Vazivové a synoviální pochvy šlach extensorů	164

■ Fascie horní končetiny, <i>fasciae membri superioris</i>	165	■ Vazivové a synoviální pochvy šlach svalů bérce a nohy	178
■ Fascie ramenních svalů	165	Vazivové a synoviální pochvy šlach na hřbetu nohy	181
■ Fascie pažní, <i>fascia brachii</i>	165	Vazivové a synoviální pochvy šlach za vnitřním kotníkem	182
■ Fascie předloktí, <i>fascia antebrachii</i>	165	Vazivové a synoviální pochvy šlach na plantární straně nohy	182
■ Fascie ruky, <i>fasciae manus</i>	166	Vazivové a synoviální pochvy šlach za zevním kotníkem	182
2.9. Svaly dolní končetiny, <i>musculi membri inferioris</i>	166	■ Fascie dolní končetiny, <i>fasciae membri inferioris</i>	182
■ Svaly kyčelní, <i>musculi coxae</i>	167	Fascie svalů kyčelních	182
■ Svaly stehna, <i>musculi femoris</i>	168	Fascie stehenní, <i>fascia lata femoris</i>	182
Přední skupina	168	Fascie bérce, <i>fascia cruris</i>	183
Mediální skupina	169	Fascie nohy, <i>fasciae pedis</i>	183
Zadní skupina	171	Literatura	183
■ Svaly bérce, <i>musculi cruris</i>	171		
Přední skupina	171	POZNÁMKA KE ZPŮSOBU PSANÍ ANATOMICKÝCH TERMÍNŮ A SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	185
Laterální skupina	174	REJSTRÍK	187
Zadní skupina	174		
■ Zákolenní jáma, <i>fossa poplitea</i>	174		
■ Svaly nohy, <i>musculi pedis</i>	176		
Svaly na hřbetu nohy	177		
Svaly v plantě	177		
Svaly udržující klenbu nohy	178		